

Rapport

Projectnummer: 372184

Referentienummer: SWNL0264157

Datum: 22-07-2020

Verkennend natuuronderzoek project Spinaker te Tilburg

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Opdrachtgever:
Heijmans Vastgoed
T.a.v. de heer A. van Galen
Postbus 171
5240 AD ROSMALEN

Verantwoording

Titel	Verkennend natuuronderzoek project Spinaker te Tilburg
Subtitel	Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer	372184
Referentienummer	SWNL0264157
Revisie	D1
Datum	22-07-2020
Auteur	Raisja Spijker
E-mailadres	raisja.spijker@sweco.nl
Gecontroleerd door	Maikell Verkade
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Maarten Mouissie
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Kader van het onderzoek	4
1.3	Ligging plangebied en voorgenomen activiteiten	4
2	Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden	7
2.1	Toetsingskader	7
2.2	Inventarisatie	8
2.3	Analyse van de mogelijke effecten	8
3	Wet natuurbescherming: soortenbescherming	10
3.1	Toetsingskader	10
3.2	Methode	12
3.3	Voorkomende ecotopen	13
3.4	Planten.....	14
3.5	Vleermuizen	14
3.6	Overige zoogdieren	16
3.7	Vogels.....	16
3.8	Amfibieën en reptielen.....	17
3.9	Vissen	17
3.10	Ongewervelden.....	17
4	Natuurbeleidskaders	18
4.1	Toetsingskader	18
4.2	Natuurnetwerk Nederland.....	18
4.3	Gebieden buiten het NNN	19
5	Conclusies	21
5.1	Wet natuurbescherming	21
5.2	Natuurbeleidskaders.....	22
5.3	Samenvattende tabel.....	22
	Referenties	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om ter plaatse van stadstuinderij Piushaven te Tilburg nieuwbouw te realiseren in de vorm van grondgebonden woningen en een woontoren. Wanneer bij dergelijke ontwikkelingen beschermde plant- of diersoorten of beschermde gebieden in het geding kunnen zijn, dienen deze te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. Om inzichtelijk te maken of de kans bestaat dat dit het geval is bij de voorgenomen plannen is dit verkennende onderzoek uitgevoerd.

1.2 Kader van het onderzoek

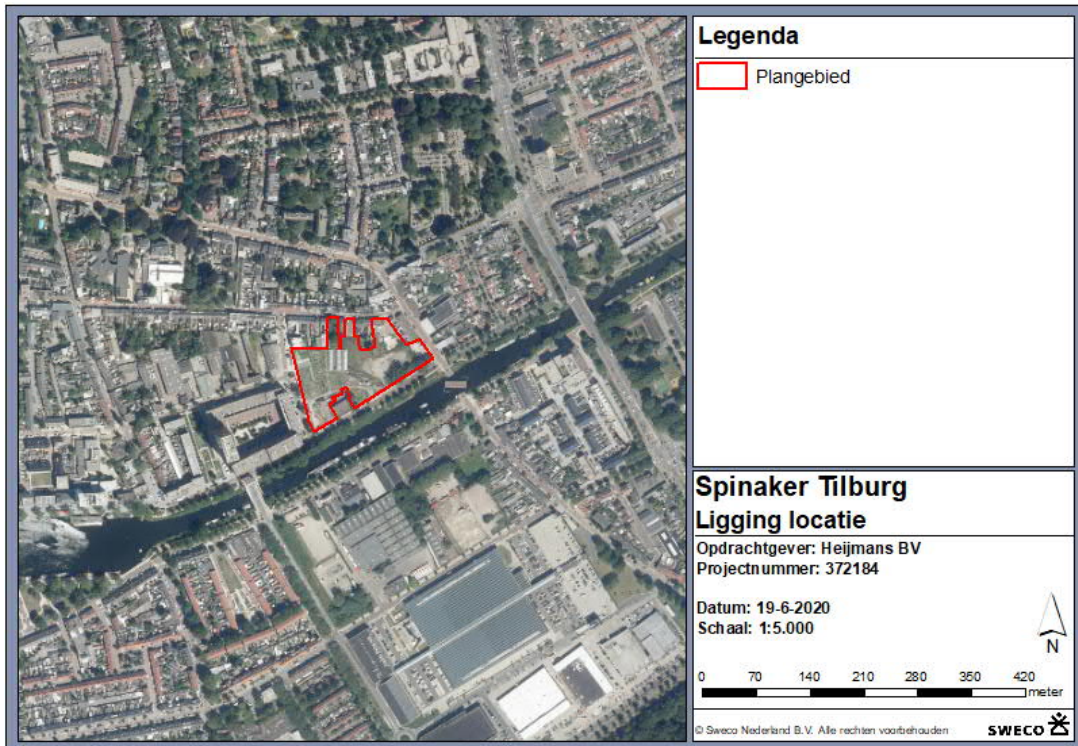
Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- Wet natuurbescherming:
 - Natura 2000-gebieden
 - Soorten
 - Houtopstanden
- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN)
 - Andere provinciaal beschermde gebieden buiten het NNN
- Gemeentelijk beleid

Het verkennend onderzoek is er op gericht om een eerste inzicht te krijgen in de mogelijke effecten van het plan op beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Toetsing heeft plaatsgevonden op beschermde Natura 2000-gebieden, beschermde soorten en op de natuurbeleidskaders. In het rapport worden de mogelijke vervolgstappen besproken die moeten worden genomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures.

1.3 Ligging plangebied en voorgenomen activiteiten

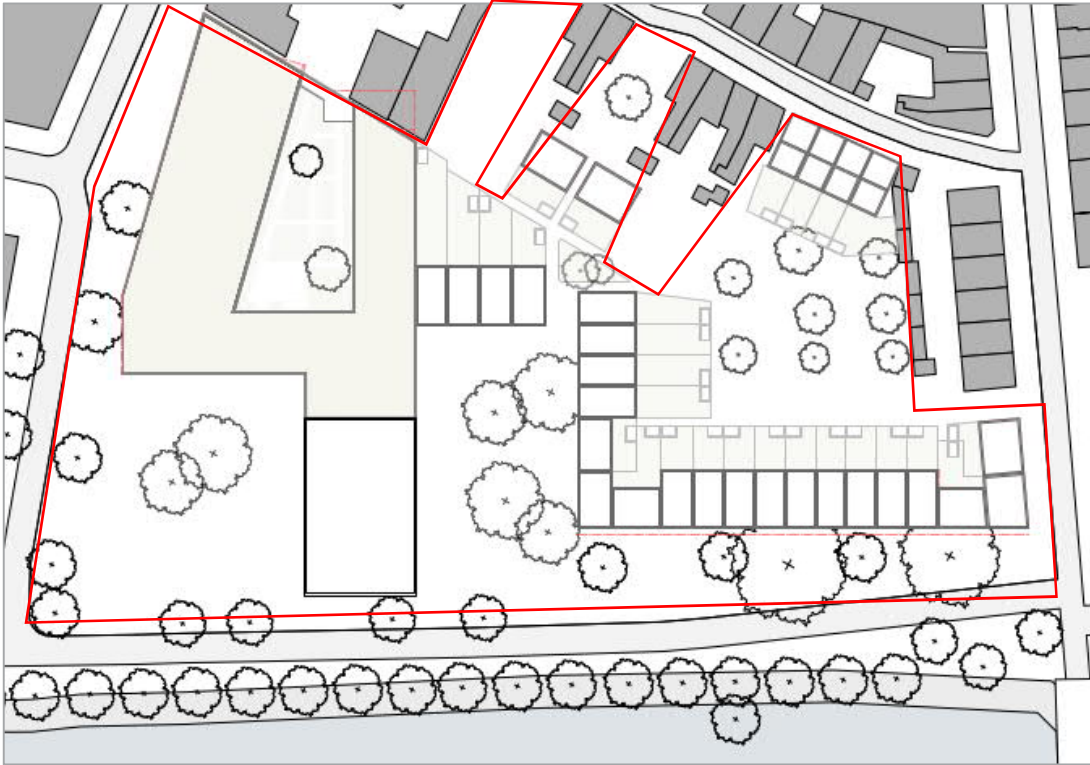
Het plangebied is gelegen in de wijk Tivoli in het stadsdeel Oud Zuid Tilburg in Tilburg, zie figuur 1.1. Ten zuiden van het plangebied ligt een watergang, aan de overige zijden grenzen woonwijken. Op het braakliggende terrein wordt de bestaande bebouwing gesloopt en nieuwbouw gerealiseerd, zie figuur 1.2 en 1.3.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (rood).

Figuur 1.2. Plan Spinaker (bron: WINHOV).

Figuur 1.3. Plan Spinaker (bron: WINHOV).

2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

Bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

Om dit toetsbaar te maken kent de Wet natuurbescherming (Wnb) een goedkeuringsvereiste voor plannen die significante gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, eerste lid, Wnb), en een vergunningplicht voor projecten die significant negatieve gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, tweede lid, Wnb). De goedkeuring of de vergunning wordt alleen verleend wanneer voldoende zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied niet in het geding zijn. Wanneer significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op grond van een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan alleen goedkeuring aan het plan of een vergunning voor het project worden verleend indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden (artikel 2.8, vierde lid, Wnb). Dat betekent dat het project nodig is omwille van een dwingende reden van groot openbaar belang, er geen alternatief mag zijn met minder grote effecten op Natura 2000 en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Afdeling heeft geoordeeld dat het PAS niet aan alle eisen van de Habitatrichtlijn voldoet. Het PAS geeft onvoldoende zekerheid dat met de uitgifte van ontwikkelingsruimte significante gevolgen voor Natura 2000 zijn uitgesloten. De consequentie is dat het PAS niet als basis voor toestemming voor projecten of andere activiteiten kan worden gebruikt. Toetsing van effecten van stikstofdepositie gaat daarom weer volgens de in voorgaande alinea beschreven procedure. De provinciale beleidsregels stikstof geven hier een nadere inhoudelijke invulling aan.

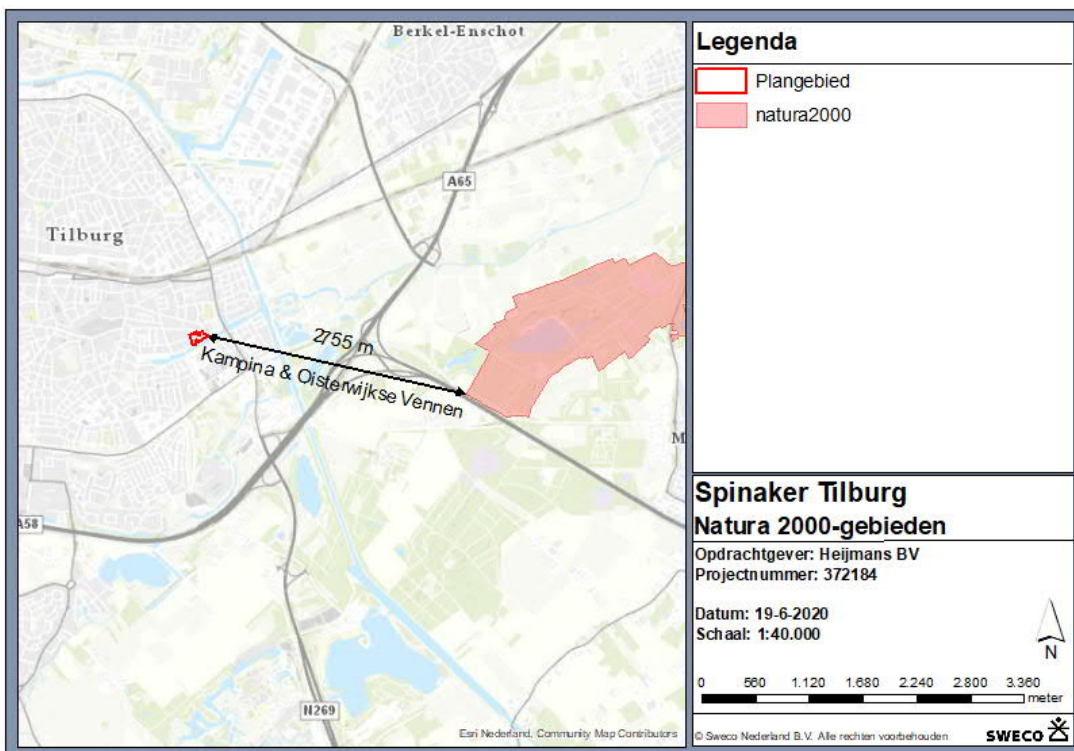
In de navolgende paragrafen is verkend of er effecten op kunnen treden op Natura 2000-gebieden op basis van de ligging van het plangebied en reikwijdte van effecten. Indien op basis van deze verkenning effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn:

- Voortoets geeft een aanwijzing over de mogelijke negatieve effecten van een plan of project op Natura 2000-gebieden. Uit de voortoets volgt ook welke vervolgstappen nodig zijn. Soms blijkt uit de voortoets dat er zeker geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden zijn. Dan is er geen vergunningplicht en de initiatiefnemer hoeft verder niets te doen. Als er wel mogelijke significant negatieve effecten zijn volgt passende beoordeling.
- Passende beoordeling: beoordeling of significante gevolgen van het plan of project zijn uit te sluiten rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. In een passende beoordeling mag rekening gehouden worden met mitigerende maatregelen. Als significante gevolgen niet zijn uit te sluiten volgt ADC-toets.

- ADC-toets: Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is Dwingende redenen van groot openbaar belang en in Compensatie is voorzien.

2.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is gebruik gemaakt van de Natura 2000-kaart zoals beschikbaar is via Nationaal Georegister. Hieruit blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' is, gelegen op circa 2,8 km van het plangebied, zie figuur 2.1. Kampina en de naastgelegen Oisterwijkse vennen en bossen vormen samen een voorbeeld van het licht glooiende Brabants dekzandlandschap, met U-vormige paraboolduinen, bossen, vennen, heide en overgangen naar schraalgraslanden in beekdalen.

Figuur 2.1. Ligging van het plangebied (rode lijn) ten opzichte van het Natura 2000-gebied (roodbruin).

2.3 Analyse van de mogelijke effecten

Geluid en beweging die met werkzaamheden, die bij uitvoeren van de varianten van het bestemmingsplan, gepaard gaan reiken enkele honderden meters ver. Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied zijn negatieve effecten van geluid en beweging op de instandhoudingsdoelstellingen op voorhand uit te sluiten. De werkzaamheden in het plangebied resulteren niet in een oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied, evenmin veroorzaakt het versnippering voor aangewezen soorten, verontreiniging en verdroging. De werkzaamheden leiden niet tot verstoring door verlichting en door mechanische effecten.

Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren wordt gebruikt gemaakt van verschillend materieel. Deze machines kunnen onder andere stikstof uitstoten wat uiteindelijk neer zal

dalen (stikstofdepositie). De werkzaamheden kunnen gepaard gaan met emissie van stikstof. Deze emissie kan zich vrij gemakkelijk over grote afstand verplaatsen en zodoende van invloed zijn op Natura 2000-gebieden, waar mogelijk diverse stikstofgevoelige habitattypen met instandhoudingsdoelstelling aanwezig zijn. Alle aanwezige habitattypen in Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse Vennen zijn in meer of mindere mate gevoelig voor stikstofdepositie, zie figuur 2.2. Om de hoeveelheid en de locatie van de stikstofdepositie te bepalen dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Hieruit kan naar voren komen dat het uitvoeren van een projectspecifieke beoordeling noodzakelijk is.

Storingsfactor	Bewuste verandering soortensamenstelling																		
	1	2	3	4	7	8	13	16	17	19	Verstoring door mechanische effecten								
	Verstoring door geluid									Verstoring door mechanische effecten									
	Verdroging									Verontreiniging									
	Oppervlakteverlies									Vernieuwing									
	Verzuring door N-depositie uit de lucht									Vermesting door N-depositie uit de lucht									
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zeer zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Galigaanmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Figuur 2.2 Effectenindicator voor het nabijgelegen natura2000 gebied Kampina en Oisterwijkse Vennen¹.

¹ <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?selectGebied=133&selectActiviteit=Grondgebonden+landbouw&submit=Toon+effecten&subj=effectenmatrix>

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn-* en *Habitatrichtlijnsoorten* geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond.

Voor *Andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten.

Voor *Andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. Met artikel 3.10 van de wet wordt het mogelijk gemaakt om die bescherming op te heffen om redenen die onder meer verband houden met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of verband houden met onder meer het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen.

Met artikel 2.2 van de verordening natuurbescherming van provincie Noord-Brabant wordt een dergelijke vrijstelling gegeven. De diersoorten waarop de vrijstelling ten behoeve van ruimtelijke ingrepen ziet, worden genoemd in tabel 1. De vrijstelling geldt alleen wanneer er voorafgaand en tijdens de werkzaamheden of het gebruik in redelijkheid alles wordt verricht of gelaten om te voorkomen dat de verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, worden overtreden.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

Tabel 1 *Vrijgestelde soorten in Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2019a)*

Nederlandse naam	
Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	Bastaardkikker
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ondergrondse woelmuis	
Ree	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Woelrat	

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht. Deze zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet beschermde flora en fauna:

Zorgplicht (artikel 1.11)

- lid 1) Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - onderdeel a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - onderdeel b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - onderdeel c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
- lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

3.2 Methode

Bronnenonderzoek

De inventarisatie betreft een onderzoek naar de actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten in het plangebied. De inventarisatie bestaat uit een bronnenonderzoek, een verkennend veldbezoek en habitatgeschiktheid beoordeling.

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en omgeving. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP), periode 2015 - 2020
- NDFP Verspreidingsatlas (www.verspreidingsatlas.nl)

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op basis van een oriënterend veldbezoek is de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soorten(groepen) in beeld die in het plangebied (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek heeft plaats gevonden op 5 juni 2020 door een deskundig ecoloog² van Sweco.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatgeschiktheidsbeoordeling wordt een inschatting gemaakt in hoeverre de te verwachten soort(groepen)en en/of het geschikte biotoop beïnvloed kunnen worden door de voorgenomen activiteit. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd voor welke soort(groepen) er nader (veld)onderzoek en eventueel ontheffingsplicht in kader van Wet natuurbescherming van toepassing is. Het onderzoek beperkt zich tot op grond van de Wnb beschermde planten- en diersoorten. Niet-

² Onder een ecologisch deskundige wordt een persoon verstaan die aantoonbare kennis en ervaring heeft op het gebied van soort specifieke ecologie doordat deze: op MBO- HBO- of universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of werkzaam is voor een terrein behorende organisatie zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties, en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming

beschermde Rode lijstsoorten die in het plangebied (kunnen) voorkomen zoals diverse soorten paddenstoelen en vaatplanten worden niet in het onderzoek betrokken omdat deze soorten niet relevant zijn voor toetsing aan de Wet natuurbescherming.

3.3 Voorkomende ecotopen

Binnen het plangebied staan twee gebouwen, namelijk: het pand van Besdo Automaterialen aan de Havendijk 45 en een ander pand aan de Hoogvensestraat 2A. De overige bebouwing grenzend aan het plangebied wordt niet aangetast. Het terrein is deels in gebruik als moestuin en deels verhard. Langs de Havendijk is een strook met meerdere bomen zoals esdoorn, berk en struiken aanwezig zoals , sleetdoorn.

Figuur 3.1. Impressie van het plangebied.

3.4 Planten

De NDFF toont geen waarnemingen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied en nabije omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten waargenomen. In het plangebied is geen sprake van een dergelijke leefomgeving en/of de juiste leefomstandigheden voor beschermde soorten. Het wordt uitgesloten dat de voorgenoemde werkzaamheden een negatief effect heeft op beschermde soorten. Een ontheffing in het kader van de wet Natuurbescherming is niet noodzakelijk.

Invasieve exoten

Tijdens het veldbezoek is er op één locatie Japanse duizendknoop waargenomen, in een haag langs de Prinsenhoeven. De Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groeikracht worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen³.

Figuur 3.2. Japanse duizendknoop langs de Prinsenhoeve.

3.5 Vleermuizen

De NDFF toont waarnemingen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger, in de wijde omgeving van het plangebied. Daarnaast wordt op basis van het habitat en watergang de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en mogelijk watervleermuis in de omgeving verwacht. Mogelijk komen enkele andere zeldzamere soorten incidenteel voor, maar van het plangebied wordt niet verwacht dat dit een belangrijke functie zal hebben voor deze soorten.

3.5.1 Vaste rust- en voorplantingsplaatsen

Vleermuizen zijn op basis van de keuze in verblijfplaatsen globaal in twee soorten te verdelen: soorten die hun verblijfplaats in gebouwen hebben en vleermuizen die hun verblijfplaats in bomen hebben.

³ <https://www.wur.nl/nl/artikel/Japanse-duizendknoop-Wat-kun-je-eraan-doen.htm>

Gebouwbewonende vleermuizen

Gebouwbewonende soorten hebben hun verblijfplaats in allerlei kleine holten in gebouwen, zoals in een spouwmuur en/of achter gevelbetimmering. Het gebouw van Besdo Automaterialen aan de Havendijk 45 is vanwege de aanwezigheid van kieren in het overstek (figuur 3.3) potentieel geschikt als vaste rust- en/of voortplantingsplaats voor gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het pand aan de Hoogvensestraat 2A is ongeschikt voor gebouwbewonende vleermuizen vanwege het ontbreken van kieren en open stootvoegen.

Figuur 3.3. Kieren in het overstek.

Boombewonende vleermuizen

Boombewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats onder ander in holtes en achter loszittende bast in bomen. De bomen in het plangebied zijn potentieel geschikt als vaste rust- en/of verblijfplaats voor boombewonende soorten.

3.5.2 Foerageergebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen zijn ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen beschermd indien deze van essentieel belang zijn voor het functioneren van een lokale populatie.

Vliegroute

Verschillende soorten vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen zoals bomenrijen, watergangen en houtwallen om te navigeren en ter beschutting tegen wind. Routes die regelmatig en door meerdere individuen gebruikt wordt noemen we een vliegroute. Vliegroutes zijn nodig om zich te kunnen verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebied en vice versa. In het plangebied zijn geen lijnvormige groenstructuren aanwezig.

Foerageergebied

Het plangebied is potentieel geschikt als foerageergebied. Vleermuizen zullen hier kort foerageren en daarna weer doorvliegen naar geschiktere gebieden in de omgeving. In de omgeving van het plangebied zijn voldoende betere foerageergebieden aanwezig in de vorm van tuinen, speelplaatsen en parken en begraafplaatsen. Vanwege de aanwezigheid

van geschiktere foerageergebieden in de omgeving is het plangebied geen belangrijk foerageergebied.

3.5.3 Effectenbeoordeling

Het slopen van het gebouw aan de Havendijk 45 heeft mogelijk een negatief effect op vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen. Het slopen van het pand aan de Hoogvensestraat 2A heeft geen negatief effect op vaste rust- en/of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten. Door de gebiedsontheffing voor de Oude Stad is aanvullend onderzoek niet noodzakelijk. Het is echter wel zo dat voor de sloop van de gebouwen enkele voorwaarden zitten. Zo moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld. Ook worden aan de bouw van het nieuwe gebouw eisen gesteld door de gemeente Tilburg. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is niet nodig.

Indien er bomen gekapt gaan worden is een nadere inspectie nodig om holtes uit te kunnen sluiten. Aanvullend onderzoek naar vaste rust- en voortplantingsplaatsen kan aan de orde zijn wanneer er holtes in de bomen aanwezig zijn.

De geplande werkzaamheden hebben geen negatief effect op vliegroutes en foerageergebied. Eventuele effecten die bij aanleg kunnen optreden door bijvoorbeeld verlichting kunnen gemakkelijk gemitigeerd worden. Indien er gebruik gemaakt wordt van (bouw)verlichting tijdens de werkzaamheden dient dit niet gericht te zijn op de omliggende gebouwen, het omliggende groen en de watergangen gedurende de periode dat vleermuizen actief zijn (ca. half april – half oktober). Op deze manier wordt verstoring van vleermuizen door licht voorkomen.

3.6 **Overige zoogdieren**

De NDFF toont dat de veldmuis en konijn in de nabije omgeving voorkomen. Daarnaast worden ook de egel en algemene muizensoorten in het plangebied en omgeving verwacht. Voor deze soorten geldt in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling. Overige beschermde soorten zoals de kleine marterachtigen en steenmarter worden niet verwacht in het plangebied.

Steenmarters gebruiken hoozolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van het plangebied als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen gezien van kleine marterachtigen. Deze soorten maken gebruik van oude hopen van onder andere konijnen, mollen en muizen, maar ook houtwallen, steenhopen, holle bomen, ruimtes onder boomwortels, hoozolders en stallen. In het plangebied ontbreken deze elementen.

Nader onderzoek naar beschermde soorten zoogdieren is niet noodzakelijk. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

3.7 **Vogels**

In de NDFF zijn waarnemingen bekend van de huismus. Daarnaast is de gierzwaluw ook een typische vogel die in gebouwen broedt. Beide panden in het plangebied zijn niet geschikt voor deze soorten. Het ontbreekt bij de twee panden aan een pannendak en geschikte kieren en holtes voor deze soorten.

Tijdens het veldwerk waren nesten slecht zichtbaar door het blad aan de bomen. De grotere nesten van o.a. de buizerd, sperwer en ransuil worden uitgesloten, deze waren ondanks het

blad aan de boom wel opgevallen. In de bomen en het struweel kunnen algemene soorten zoals houtduif en ekster broeden die geen jaarrond beschermd nest hebben.

Effectbeoordeling

Het pand aan de Havendijk 45 is potentieel geschikt voor de huismus en gierzwaluw. Door de gebiedsontheffing voor de Oude Stad is aanvullend onderzoek niet noodzakelijk. Het is echter wel zo dat voor de sloop van de gebouwen enkele voorwaarden zitten. Zo moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld. Ook worden aan de bouw van het nieuwe gebouw eisen gesteld door de gemeente Tilburg. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is niet nodig.

In de bomen en het struweel kunnen algemeen broedende zangvogels worden verwacht. Alle in Nederland broedende vogels zijn beschermd. Indien er bomen en struweel geroid moeten worden dan dient dit buiten het broedseizoen (ca. half maart – half juli) plaats te vinden of dient er – tijdens het broedseizoen – voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaats te vinden.

3.8 Amfibieën en reptielen

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er geen beschermde soorten op Europees niveau (artikel 3.5 soorten) in de omgeving van het plangebied voorkomen. Soorten zoals de rugstreeppad worden op basis van het aanwezige habitat en stedelijke ligging uitgesloten. Wel zijn er waarnemingen bekend van de bruine kikker en wordt de gewone pad en bastaardkikker in het plangebied en omgeving verwacht. Voor deze soorten geldt in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling. Nader onderzoek naar beschermde soorten is niet nodig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

3.9 Vissen

Er bevinden zich geen watergangen in het plangebied. Een negatief effect op vissen is hiermee uitgesloten. Nader onderzoek naar beschermde soorten is niet nodig. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

3.10 Ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. In de NDFF zijn waarnemingen bekend van de iepenpage (artikel 3.10 soort) langs de Havendijk vanaf nr. 33. De iepenpage is een zeldzame soort en een honkvaste vlinder. De waardplanten van deze soort zijn diverse soorten iep, zoals gladde iep, ruwe iep en sommige cultivars (Vlinderstichting). In het plangebied is geen sprake van een juiste leefomstandigheden voor de soort, er zijn in het plangebied geen iepen aanwezig. Overige Beschermde ongewervelde soorten zijn op basis van het aanwezige habitat uit te sluiten. Aanvullend onderzoek naar de iepenpage is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de wet Natuurbescherming is niet noodzakelijk.

4 Natuurbeleidskaders

4.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd, bestaat uit:

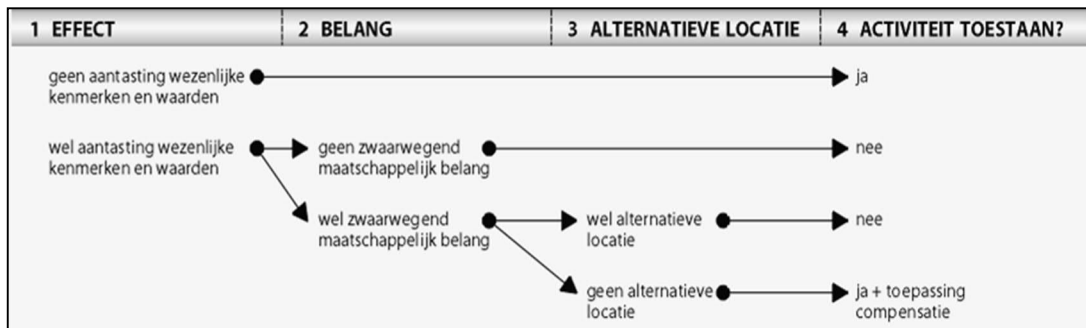
- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN);
 - Gebieden buiten het NNN zoals ecologische verbindingzones en natte natuurparels.

4.2 Natuurnetwerk Nederland

Toetsingskader

De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN voor provincie Noord-Brabant is vastgelegd in Artikel 5 van de PRV (Provinciale Ruimtelijke Verordening).

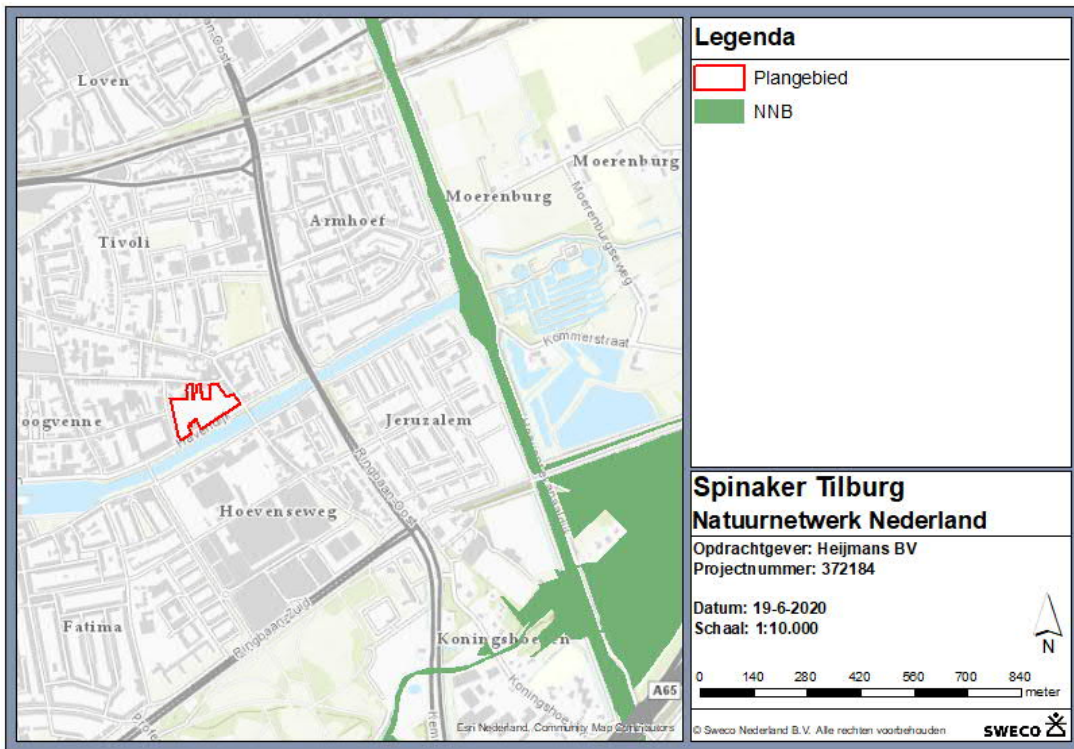
De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het 'nee, tenzij-principe'. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren. Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van NNN-gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'.

Schema: Het "nee, tenzij"-principe van het compensatiebeginsel.

Inventarisatie, analyse en toetsing

Het plangebied ligt op circa 620 meter afstand van het dichtstbijzijnde NNN gebied, zie figuur 4.1. De werkzaamheden vallen buiten de begrenzing van het NNN. Een nadere procedure hoeft niet te worden doorlopen. Het doorlopen van een Nee, tenzij procedure is niet nodig.

Figuur 4.1. Ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN.

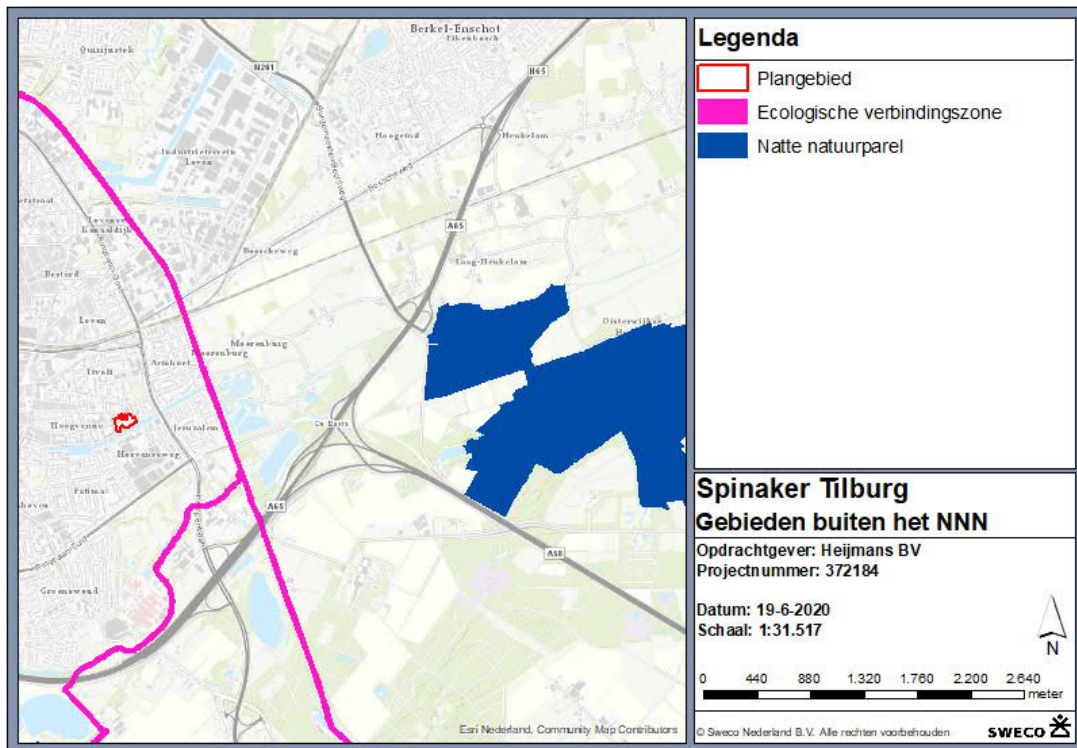
4.3 Gebieden buiten het NNN

Toetsingskader

De wettelijke bescherming (Wro) van gebieden buiten het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN voor provincie Noord-Brabant is vastgelegd in de PRV (Provinciale Ruimtelijke Verordening).

Inventarisatie, analyse en toetsing effecten

Het plangebied ligt op circa 2,4 km van de dichtstbijzijnde natte natuurparel en op circa 620 meter van de dichtstbijzijnde ecologische verbinding, zie figuur 4.2. De werkzaamheden vallen buiten de begrenzing van deze gebieden buiten het NNN, een negatief effect is uitgesloten. Een nadere procedure hoeft niet te worden doorlopen.

Figuur 4.2. Ligging van het plangebied ten opzichte van de gebieden buiten het NNN.

5 Conclusies

5.1 Wet natuurbescherming

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' ligt op circa 2,8 km afstand. De werkzaamheden in het plangebied resulteren niet in een oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied, evenmin veroorzaakt het versnippering voor aangewezen soorten, verontreiniging, verdroging. Negatieve effecten van geluid, beweging en trilling op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uit te sluiten. Tevens kunnen werkzaamheden gepaard gaan met emissie van stikstof. Deze emissie kan zich over een afstand van meerdere kilometers verplaatsen en zodoende van invloed zijn op het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' of andere Natura 2000-gebieden. Om de hoeveelheid en de locatie van de stikstofdepositie te bepalen dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Hieruit kan naar voren komen dat het uitvoeren van een project specifieke beoordeling noodzakelijk is.

Soortenbescherming

De soortenbeschermingskaders uit de Wet natuurbescherming staan niet in de weg aan de uitvoerbaarheid van het plan. Eventuele ontheffingen die nodig zijn voor het uitvoeren van toekomstige werkzaamheden worden op voorhand verleenbaar geacht.

Voor het stadsdeel Oud Zuid is een gebiedsontheffing van kracht. Dit betekent dat wanneer er van deze ontheffing gebruik gemaakt wordt, er geen aanvullend onderzoek nodig is naar gebouwbewonende vleermuizen (zoals gewone dwergvleermuis), huismus en gierzwaluw. Aan de sloop van de twee panden zitten wel enkele voorwaarden. Het is vereist om onder andere een ecologisch werkprotocol op te (laten) stellen. Ook worden er eisen gesteld aan de nieuwbouw, het gaat hier onder andere om natuurinclusief bouwen voor alle soorten die zijn opgenomen in de gebiedsontheffing. De voorwaarden zijn opgenomen in de *Handreiking Gebiedsontheffing*.

Indien er bomen gekapt gaan worden dienen deze geïnspecteerd te worden om de geschiktheid voor boombewonende vleermuizen (zoals rosse vleermuis) uit te sluiten. Indien er zich in de bomen holtes bevinden die geschikt zijn voor boombewonende vleermuizen dient een aanvullend onderzoek - voorafgaand aan de kap - plaats te vinden.

Indien er gebruik gemaakt wordt van (bouw)verlichting tijdens de werkzaamheden dient deze niet gericht te zijn op de gebouwen, het omliggende groen en de watergangen gedurende de periode dat vleermuizen actief zijn (maart t/m oktober). Op deze manier wordt verstoring van vleermuizen door licht voorkomen.

In het plangebied komen mogelijk algemene broedvogels voor. In Nederland zijn alle vogels tijdens het broeden beschermd. Werkzaamheden mogen niet leiden tot het vernietigen en/of verlaten van een nest. Het rooien van bomen en struweel dient buiten het broedseizoen (maart – juli)⁴ plaats te vinden. Indien dit niet mogelijk is dient er voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaats te vinden.

⁴ De Wet natuurbescherming erkent geen periode voor het broedseizoen. De start en lengte van het broedseizoen is soort afhankelijk. De noodzaak voor een broedvogelcontrole dient altijd besproken te worden met een ecooloog.

5.2 Natuurbeleidskaders

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op circa 620 meter afstand van het dichtstbijzijnde NNN gebied. De werkzaamheden vallen buiten de begrenzing van het NNN. Een nadere procedure hoeft niet te worden doorlopen. Het doorlopen van een Nee, tenzij procedure is niet nodig.

Gebieden met natuurwaarden buiten het NNN

Het plangebied ligt op circa 2,4 km van de dichtstbijzijnde natte natuurparel en op circa 620 meter van de dichtstbijzijnde ecologische verbinding. De werkzaamheden vallen buiten de begrenzing van deze gebieden buiten het NNN, een negatief effect is uitgesloten. Een nadere procedure hoeft niet te worden doorlopen.

5.3 Samenvattende tabel

Onderstaand is de samenvatting van het onderzoek in tabelvorm weergegeven.

Wet natuurbescherming: gebiedsbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Natura 2000-gebieden	Stikstofdepositie	AERIUS-berekening	Nog niet bekend
Wet natuurbescherming: soortbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Planten	Geen beschermde soorten	n.v.t.	n.v.t.
	Japanse duizendknoop	n.v.t.	Aandachtspunt Heijmans, melden bij gemeente
Vleermuizen	Vernietiging potentiële verblijfplaatsen in gebouw Havendijk nr. 45	n.v.t.	Gebiedsontheffing voor de Oude Stad in Tilburg
	Vernietiging potentiële verblijfplaatsen in bomen	Bomencheck/holtes check	Nog niet bekend
	Lichtverstoring	n.v.t.	Vleermuisvriendelijke verlichting
Grondgebonden zoogdieren	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Vogels	Algemene broedvogels	n.v.t.	Broedvogelcontrole
	Vernietiging potentiële nestlocatie huismus en gierzwaluw Havendijk nr. 45	n.v.t.	Gebiedsontheffing voor de Oude Stad in Tilburg
Amfibieën	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Reptielen	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Vissen	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Ongewervelden	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Natuurbeleidskaders	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Nadere procedure/ mitigerende maatregelen
Natuurnetwerk Nederland	Geen	n.v.t.	n.v.t.
Gebieden buiten het NNN	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Referenties

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), periode 2015-2020. Ingezien van <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/> op 19 juni 2020.
- NDFF verspreidingsatlas. Ingezien van <https://www.verspreidingsatlas.nl/> op 19 juni 2020.
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Natuurgebieden in Noord-Brabant. Beschrijving van de ecologische waarden en kenmerken per gebied. Bijlage bij het natuurbeheerplan Noord-Brabant
- Provincie Noord-Brabant, 2019a. Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Ingezien van https://www.brabant.nl/loket/regelingen/cvdr600901_1
- Provincie Noord-Brabant, 2019b. Verordening ruimte Noord-Brabant. Ingezien van <http://ruimtelijkeplannen.brabant.nl/?phID=0FA7EEDA-7607-45D3-87AF-BDFC3D5B5B00>

Websites

SOVON	www.sovon.nl
EIS Nederland	www.eis-nederland.nl
Vlinderstichting	www.vlinderstichting.nl
RAVON	www.ravon.nl
Zoogdiervereniging	www.zoogdiervereniging.nl